

9 Stödåtgärder

I kapitel 9 redovisas direktstöden till det svenska jordbruket inom ramen för EU:s jordbrukspolitik. Redovisningen omfattar även direktstöden till rennäringen samt till företag verksamma inom förädling och avsättning av jordbruksprodukter. En beskrivning av den svenska jordbrukspolitiken under åren närmast före Sveriges inträde i EU lämnas i Jordbruksstatistisk Årsbok 2000.

Utöver direktstöd förekommer exempelvis exportbidrag och stöd till lagring av jordbruksprodukter. Dessa stöd omfattas inte av redovisningen.

EU:s jordbrukspolitik

Det svenska EU-medlemskapet från den 1 januari 1995 innebar att de svenska jordbruksstöden ersattes av EU:s stödssystem. En beskrivning av huvuddragen i EU:s jordbrukspolitik och de olika stöden görs i det följande. EU:s gemensamma jordbrukspolitik (Common Agricultural Policy, CAP) innebär att handeln med jordbruksprodukter är fri inom unionen.

Målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik är att

- öka produktiviteten i jordbruket
- ge jordbrukarna en skälig levnadsstandard
- stabilisera marknaderna
- trygga livsmedelsförsörjningen
- ge konsumenterna livsmedel till rimliga priser.

För att nå dessa mål används främst olika marknadsregleringar, men i EU:s jordbrukspolitik ingår även struktur- och regionalpolitiska åtgärder. På senare år har EU också fattat beslut om åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön.

Den 1 januari 2005 införde Sverige ett nytt jordbrukarstöd – gårdsstödet. Gårdsstödet är inte kopplat till jordbrukarens produktion utan är i stort sett oberoende av vad och hur mycket jordbrukaren producerar. Gårdsstödet ersätter flera stöd, bland annat arealersättningen och de flesta tidigare djurbidragen.

Jordbrukaren måste ha stödrätter för att få gårdsstödet.

Stödrätterna motsvarade det antal hektar jordbruksmark (åkermark och betesmark) som jordbrukaren brukade och redovisade 2005.

En stödrätt kan bestå av två delar, ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp. Ett grundbelopp ingår i de flesta stödrätter. För betesmark är grundbeloppet per hektar lika i hela Sverige. För åkermark varierar grundbeloppet per hektar beroende på var i landet jordbrukaren har sin jordbruksmark.

Marknadsregleringarna finansieras helt av EU:s budget medan strukturstöden, de regionala stöden och miljöstöden medfinansieras av medlemsländerna.

Kommissionen har störst inflytande på de områden där EU i hög grad ansvarar för politiken, som t.ex. pris- och marknadsregleringen inom jordbrukspolitiken. För de åtgärder som medfinansieras av de enskilda medlemsländerna, t.ex. kompensationsbidraget och miljöprogrammet, är friheten större att nationellt utforma reglerna. Nationella stöd kan utformas av de enskilda medlemsländerna, men måste godkännas av kommissionen.

Jordbrukspolitiken finansieras av tullar, införselavgifter, producentavgifter och bidrag från medlemsstaterna och upptar ungefär hälften av EU:s totala budget.

I **tabell 9.1** ges en sammanfattning av utbetalade direktstöd till jordbruket, dvs. gårdsstöd (tidigare arealersättningar, djurbidrag), regionala stöd samt miljöstöd, och i **tabellerna 9.2–5** mer detaljerad statistik om dessa stöd. Uppgifterna avser de år för vilka utbetalning skett, oavsett när. Utöver dessa

stöd ges stöd till investeringar och s.k. startstöd. Dessa redovisas i **tabell 9.6** och **9.7**. Statistiken där avser de år under vilka stöden beviljats för utbetalning under ett antal år framåt i tiden. Projektstöd till olika landsbygdsprojekt redovisas i **tabell 9.9**. Stöd till rennäringen redovisas i en särskild tabell (**tabell 9.10**).

Gårdsstöd

De tidigare produktionskopplade jordbrukarstöden (arealersättning och djurbidrag) ersattes år 2005 med ett nytt stöd, gårdsstöd, som i stort sett är helt frikopplade från produktionen.

Jordbrukaren kan få gårdsstödet för all jordbruksmark, det vill säga både för åkermark och för betesmark, som jordbrukaren brukar och redovisar i SAM-ansökan.

För att få fullt gårdsstöd måste jordbrukaren uppfylla de så kallade tvärvillkoren. Det innebär att

- jordbrukaren ska sköta all sin jordbruksmark enligt skötselkraven och att
- jordbrukaren ska följa vissa regler inom områdena miljö, folkhälsa, växtskydd, djurskydd och djurhälsa. Dessa regler kallas verksamhetskrav.

För att få gårdsstödet utbetalt måste jordbrukaren ha stödrätter. Gårdsstödet betalas ut för det antal hektar jordbruksmark som jordbrukaren ansöker om. Jordbrukaren kan dock inte få mer gårdsstöd än vad stödrätterna motsvarar. Stödrätterna tillhör jordbrukaren och är inte kopplade till marken.

Varje stödrätt har ett fastställt stödvärde som varierar mellan enskilda jordbrukare. Värdet beror på

- vilken slags mark som låg till grund för tilldelningen av stödrätterna
- vilken region som stödrätterna tilldelades i
- om stödrätterna förutom grundbeloppet även består av ett tilläggsbelopp.

Jordbrukare kan överföra stödrätter mellan varandra på olika sätt:

- handel med stödrätter och
- hyra av stödrätter i samband med arrende av jordbruksmark.

Det är upp till jordbrukarna att komma överens om villkoren för överföringen. Av **tabell 9.2** framgår att för 2013 utbetalades 5 850 milj. kr i gårdsstöd till svenska jordbrukare. De största utbetalningar skedde i Skåne län och i Västra Götalands län.

Efter beslut från EU blev 2013 års direktstöd minskat med 2,45 % för den del som översteg 2 000 euro. Sänkningen beror på att ekonomin i EU:s budget inte gick ihop.

Stöd för proteingrödor

Från och med år 2010 är hela stödet frikopplat och ingår i gårdsstödet.

Stöd för energigrödor

Mellan 2004 och 2009 fanns det ett stöd för energigrödor.

Stöd för odling av grödor för industri- och energiändamål

Den som odlar industri- och energigrödor har möjlighet att söka tre olika stöd:

- stödet för energigrödor (från 2010 är stödet borta)
- gårdsstödet
- investeringsstöd för att plantera energiskog.

Stöd för kontrakterad stärkelsepotatis

Från och med 2012 är hela stödet frikopplat och ingår i gårdsstödet.

Stöd för kvalitetscertifiering

Jordbrukare som har kvalitetscertifierat sin produktion genom att de är anslutna till ett kvalitetssäkringssystem har möjlighet att få stöd för kvalitetscertifiering. Det kvalitetssäkringssystem som jordbrukaren är ansluten till måste ha kontroller som utförs av ett oberoende certifieringsorgan, dvs. det krävs en oberoende tredjepartskontroll av att jordbrukaren uppfyller de krav som kvalitetssäkringssystemet ställer. Certifieringsorgan som utför den oberoende kontrollen ska vara ackrediterat.

Stödet betalas ut till jordbrukare som har växtodling, betesmark, nötkreatur för kött- och mjölkproduktion eller får och getter.

Från och med 2008 är hektarersättningen och den fasta ersättningen ersatt av ett lika

stort belopp för alla jordbrukare. Det finns en summa pengar som kommer att fördelas på alla som blir berättigade till stödet. Hur stor ersättningen blir beror alltså på hur många jordbrukare som söker stödet och hur mycket pengar det finns att fördela respektive år. Det är omöjligt att i förväg veta hur stor ersättningen kommer att bli. Stödet redovisas inte i följande tabeller.

Stöd till mervärden i jordbruket

Jordbrukare som söker stöd till mervärden i jordbruket måste vara verksam inom minst en av följande produktionsgrenar:

- spannmål, oljeväxter, proteingrödor, utsäde, stärkelsepotatis, lin, hampa m.m.
- nötkött
- mjölkproduktion
- får och getter.

Stödet kan utbetalas för kvalitets- och marknadsföringsåtgärder. Det kan gälla produkt- och kvalitetsarbete, till exempel genom studiebesök och specialistutbyte. Andra områden som kan vara aktuella är tekniska undersökningar, genomförbarhets- och designstudier. Det kan även gälla kostnader för utveckling av produktionsmetoder eller produkter samt marknadsundersökningar och testproduktion.

Stödet betalas ut med högst 75 % av kostnaderna för åtgärderna men med högst 50 000 kr per år och åtgärd. Stöd under 100 euro (ca 900 kr) betalas inte ut. Stödet redovisas inte i följande tabeller.

Handjursbidrag

Handjursbidrag ingår från och med 2012 i gårdsstödet.

Mjölkbidrag

Mellan åren 2004 och 2006 fanns det ett mjölkbidrag till mjölkproducenter. Från och med 2007 har mjölkbidraget upphört och ingår istället i gårdsstödet.

Modulering

Med modulering, menas att pengar förs över från vissa andra stöd till miljöersättning, företagsstöd och projektstöd.

För 2013 gjordes avdrag för modulering på 10 % på stödbelopp mellan 5 000 och 300 000 euro. För stöd som överstiger 300 000 euro görs avdrag på 14 %. De stöd som berörs är gårdsstödet, stödet för kvalitetscertifiering samt stödet för mervärden i jordbruket.

Regionala stöd

Kompensationsbidrag

EU:s regionalpolitik syftar till social utjämning mellan olika regioner inom gemenskapen. Jordbruket skall säkras i områden med sämre produktionsförutsättningar så att befolkningen kan bo kvar och landskapet bevaras. Det viktigaste regionalpolitiska bidraget är det s.k. kompensationsbidraget. Detta riktar sig till områden som har sämre förutsättningar för livsmedelsproduktion (Less Favoured Areas) än andra regioner. I Sverige utgår kompensationsbidrag till stöd-områdena i norra Sverige, delar av skogs- och mellanbygderna i södra och mellersta Sverige samt vissa områden på Öland och Gotland.

För att få kompensationsbidrag måste jordbrukaren åta sig att bruka minst tre hektar jordbruksmark inom ett stödområde i minst fem år från och med den första stödutbetalningen. Det krävs också ett visst djurinnehav.

Kompensationsbidraget lämnas i första hand för vall och betesmark, men i vissa stödområden i norra Sverige även för spannmål och potatis. Kompensationsbidraget kan utgå med mellan 250 och 1 350 kr per hektar. **Tabell 9.3** visar att Västra Götalands län följt av Jönköpings län är de län där mest kompensationsbidrag har utgått. Totalt utbetalades 718 milj. kr i kompensationsbidrag för år 2013.

Nationellt stöd till norra Sverige

Avtalet med EU ger Sverige rätt att lämna nationellt stöd till vissa områden i norra Sverige. Stödet är helt finansierat av svenska staten och syftet är att behålla traditionell jordbruksproduktion som är särskilt lämpad för klimatförhållandena i norra Sverige. Avsikten är också att stödet skall förbättra strukturen för produktion, omsättning och förädling av jordbruksprodukter och säkerställa att miljön och naturvärdena skyddas och bevaras.

Det nationella stödet tillsammans med kompensationsbidraget och miljöstödet för bevarande av öppet odlingslandskap ersätter det gamla Norrlandsstödet.

Stöd utgår till mjölk-, slaktsvins- och äggproduktion, för suggor och getter samt odling av potatis, bär och grönsaker. Det nationella stödet är förknippat med vissa villkor. Jordbruket skall t.ex. omfatta minst 3 hektar jordbruksmark.

Tabell 9.3 visar att t.o.m. april 2014 har 278 milj. kr utbetalats i nationellt stöd till norra Sverige för år 2013. Mest nationellt stöd utgick till Västerbottens län.

Miljöersättningar

Miljöersättningar syftar till åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön. Varje land utformar ett program för miljövänliga produktionsmetoder inom jordbruket och för bevarande av biologisk mångfald i odlingslandskapet. Programmet utformas efter det egna landets förhållanden och miljöproblem. För miljöstöd krävs ett femårigt åtagande av brukaren. I det följande beskrivs de stöd som utbetalades för år 2013.

I **tabell 9.4** visas de arealer för vilka vissa miljöersättningar söktes för år 2013.

Tabell 9.5 visar utbetalade medel till miljöersättningar. Totalt utbetalades det 2 505 milj. kr i ersättningar enligt det nya programmet år 2013. Mest stöd utgick till Västra Götalands län följt av Skåne län.

Bevarande av betesmarker och slåtterängar

Från och med 2001 finns två stöd för betesmarker och slåtterängar. Dels ett projektstöd för restaurering av betesmarker och slåtterängar och dels ett stöd för skötsel av dem. Syftet med projektstödet är att återställa den biologiska mångfalden och de kulturhistoriska värdena i slåtterängar, betesmarker, skogs- och fåbodbeten som helt eller delvis försvunnit genom att hävdnaden upphört. Syftet med stödet för skötsel av betesmarker och slåtterängar är att bevara och förstärka hävdgynnande natur- och kulturmiljövärden.

Ersättning lämnas för betesmarker och slåtteräng med allmänna värden samt betes-

marker och slåtteräng med särskilda värden. Ersättning lämnas också för fåbodbete, skogsbete och alvarbete på Öland och Gotland. Kompletterande åtgärder såsom lövtäkt, lieslåtter och efterbete ger ytterligare ersättning.

Bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer

Ersättning lämnas för skötsel av åkermarkens värdefulla lämningar och miljöer (landskapselement) som vittnar om den äldre markanvändningen. Ersättning utgår för skötsel av vissa landskapselement belägna på eller i anslutning till åkermark. Exempel på sådana landskapselement är renar mellan åkerskiften, stenmurar, trädrader, stentippar, källor och åkerholmar. Ersättningsbeloppet ges per landskapselement och skiljer sig åt mellan elementen. För att man ska få ett åtagande för natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet måste den sammanlagda ersättningen för det första året i åtagandeperioden vara minst 1 000 kronor. Landskapselementen ska till väsentlig del ha tillkommit före den storskaliga mekaniseringen av jordbruket, dvs. före 1940.

Utrotningshotade husdjursraser

Syftet är att bevara den genetiska resursen som våra husdjur utgör och därmed bidra till att uppnå det svenska miljö kvalitetsmålet ”Ett rikt odlingslandskap”. Ersättning lämnas för att hålla djur av raser som finns med på EU:s lista över utrotningshotade svenska husdjursraser, t.ex. fjällko, gutefår, lantrasget och linderödssvin. Alla djur ska vara renrasiga. Den årliga ersättningsnivån ligger på 1 000 kr per djurenhet för nötkreatur, får och getter och 1 500 kr per djurenhet för linderödssvin.

Öppet och varierat odlingslandskap

Detta stöd har från och med år 2007 slagits ihop med stödet för vallodling.

Ekologiska produktionsformer

Syftet med ersättningen är att jordbruksmarken ska användas på ett hållbart sätt. Ekologisk produktion har positiva effekter för markens långsiktiga produktionsförmåga och för biologisk mångfald. Miljöersättningen har utformats för att bidra till att de nya målen för

ekologisk produktion uppfylls. Målen till år 2013 är att

- 20 procent av jordbruksmarken ska vara certifierad för ekologisk produktion.

Ersättning lämnas till jordbrukare med ekologisk odling med eller utan ekologisk djurhållning. Den årliga ersättningen varierar beroende på grödslag men ligger mellan 350–7 500 kr/ha. Ersättning för ekologisk djurhållning lämnas i form av en extra ersättning för ekologisk produktion av växtodling. Ersättning för ekologisk djurhållning baseras på det antal mjölkkor, am- och dikor, ungnöt, tackor, getter (hondjur), suggor, slaktsvin, värphöns och slaktkycklingar som finns inom företaget. Ett hektar åkermark motsvaras av 1,0 djurenhet och ett hektar betesmark eller slätteräng motsvaras av 0,5 djurenheter. Djurantalet får variera genom åren under åtagandeperioden men måste omfatta minst ett djur under hela åtagandeperioden. Antal djur som motsvarar en djurenhet varierar mellan 1,00 för mjölkkor/am- och dikor till 71,43 för värphöns.

Vallodling

Syftet med ersättningen är att bidra till ett öppet och variationsrikt landskap. Detta gynnar odlingslandskapets natur- och kulturmiljöer. Vallodlingen bidrar också till att minska växtnärläckaget och erosionen från åkermark och till att begränsa användningen av växtskyddsmedel. Ersättningen består av en grundersättning som du kan få i hela landet om du odlar vall, och en tilläggsersättning för slätter- och betesvall som du kan få i stödområdena 1–5. För att få tilläggsersättningen måste man ha djur.

Grundersättningen är 500 kr per hektar i stödområde 9. För övriga stödområden är grundersättningen 300 kr per hektar. Tilläggsersättningen mellan de olika stödområdena varierar mellan 450–2 000 kr/ha.

Minskat kväveläckage

Ersättning lämnas för insatser med syfte att minska kväveutlakningen under vinterhalvåret. Ersättning kan lämnas för två åtgärder, dels för sådd av fånggröda, dels för vårbear-

betning, dvs. att ingen jordbearbetning sker efter skörden på hösten. Syftet är att minska den kvävebelastning på havet som orsakas av mänsklig verksamhet. Åtgärden riktas till områden i södra Sverige där kväveutlakningen är hög. Ett jordbruksskifte måste vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga ersättningsnivån ligger för fånggröda på 900 kr/ha och för vårbearbetning på 500 kr/ha. Fånggröda och vårbearbetning på samma mark ger 1 600 kr/ha.

Våtmarker och småvatten

Från och med 2001 finns två stöd för våtmarker och småvatten. Dels ett projektstöd för anläggning av våtmarker och småvatten och dels ett stöd för skötsel av dem. Syftet med ersättningarna är att öka arealen våtmarker i odlingslandskapet och att förbättra funktionen i de våtmarker som redan finns. Våtmarkerna minskar de negativa effekterna av växtnärläckage och bevarar och förstärker den biologiska mångfalden. De fyller även andra viktiga funktioner, som att upprätthålla grundvattennivån, öka variationen i landskapet och förbättra möjligheten till människors rekreation. Med våtmark menas ett vegetationstäckt område där vattenytan är nära under, i nivå med eller nära över markytan och där vattennivån får variera med de naturliga säsongsvariationerna. Med våtmark menas här även småvatten och dammar.

Bruna bönor på Öland

Ersättning lämnas till jordbrukare med traditionell odling av lokala sorter av bruna bönor på Öland. Syftet med detta stöd är att främja en odlingsmetod som bidrar till att minska riskerna med bekämpningsmedels- och växtnärläckage till Östersjön. Dessutom bevaras odlingen av lokala sorter av bruna bönor. Odlingen är en viktig del av öns kulturarv. Ersättningen lämnas enbart på Öland och ett jordbruksskifte måste vara på minst 0,10 ha för att vara berättigad till ersättning. Ersättningen är 1 400 kr/ha.

Socketbetor på Gotland

Sista år för att söka stödet för socketbetor på Gotland var år 2006.

Skyddszoner

Syftet med ersättningen är att minska ytavrinningen, erosionen och läckaget av näringsämnen från åkermark. Skyddszonerna minskar även risken för att rester av växtskyddsmedel hamnar i sjöar och vattendrag. Syftet är också att gynna växt- och djurliv. Ersättning lämnas för anläggning av zoner besädda med vall utmed vattendrag i stödområdena 4b, 5 och 9. Skyddszonen skall vara minst 6 meter bred och ersättning lämnas för högst 20 meters bredd. Dessutom måste skifteslängden mot vattenområdet vara minst 20 meter och den sammanlagda arealen av alla skyddszonsskiften minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga ersättningsnivån är 3 000 kr/ha. Från och med 2012 kan man inte längre söka nytt åtagande för skyddszoner.

Miljöskyddsåtgärder

Ersättning lämnas om man utför åtgärder som minskar riskerna vid hantering och användning av växtskyddsmedel och minskar läckaget av växtnäringsämnen. Ersättning lämnas i hela landet.

För att få ersättning måste man

- göra en växtodlingsplan
- göra en växtnäringsbalans
- göra en markkartering
- låta bestämma kväveinnehållet i flytgödsel
- ha en säker påfyllnings- och rengöringsplats för sprutan
- dokumentera behovet av bekämpning vid användning av växtskyddsmedel
- ha kontrollrutor
- lämna obesprutade kantzoner.

Ersättning lämnas med mellan 50–250 kr/ha. Från och med 2012 kan man inte längre söka ett nytt åtagande för miljöskyddsåtgärder.

Djurvälfärd

Syftet med stöden för djurvälfärd är att djuren ska må bättre. Det kan till exempel vara arbete för att förhindra smittspridning och hålla extra koll på foder och hull. Det kan också vara ersättning för att lindra smärta när man kastrerar grisar.

Ersättning för extra djuromsorg för suggor (tabell 9.8)

Syftet med ersättningen är att förstärka arbetet med en god djurhälsa för att djuren ska må bättre. Ersättningen går att söka för suggor och betäckta gyltor. Ersättningen är 1 000 kr per sugga eller betäckt gylta.

För att få ersättning för extra djuromsorg för suggor måste man först söka ett åtagande. Ett åtagande innebär att man åtar sig att sköta sina suggor och betäckta gyltor enligt ersättnings villkor i 5 år. Ersättning betalas ut för det extra arbetet. Man måste följa de villkor som gäller för ersättningen för extra djuromsorg för alla suggor och betäckta gyltor varje år under hela 5-årsperioden.

För att få ersättning måste man

- vara med i det frivilliga salmonellaprogrammet
- skydda grisarna mot sjukdomar
- ha både foder- och produktionsuppföljning
- ha en plan för produktionen.

Ersättning för kastrering av galtar (tabell 9.8)

Kastrering av hangrisar görs för att förhindra att grisarna utvecklar galtluk och galtsmak i köttet. Det går att få ersättning för att göra kastreringen så smärtfri som möjligt. Det går att genomföra kastreringen på två olika sätt:

- bedövning som följs av smärtlindring
- vaccinering mot galtluk.

Smittsamma djursjukdomar (tabell 9.1)

Förutom lidande hos djuren kan utbrott av allvarliga smittsamma djursjukdomar få svåra ekonomiska konsekvenser för vårt samhälle. Vid vissa sjukdomar finns dessutom risk att människor smittas.

Om jordbrukaren får extra kostnader och förluster på grund av att djuren drabbats av en allvarlig smittsam djursjukdom kan jordbrukaren få ersättning från staten. Epizootilagen reglerar vilka djursjukdomar man kan få ersättning för.

Företagsstöd

Syftet med företagsstöden är att öka konkurrenskraften inom jordbruket, skogsbruket, rennäringen, trädgårdsområdet och livsme-

delsförädlingen. Syftet är också att öka livskvaliteten och diversifiera ekonomin på landsbygden. Med företagsstöd menas att stödet är knutet till ett befintligt eller nystartat företag.

Stöd till modernisering av jordbruksföretag (tabell 9.6)

Stöd till modernisering av jordbruksföretag ska bidra till att påskynda företagets anpassning till nya marknadsförutsättningar men samtidigt ge positiva effekter för biodiversitet, miljövänlig produktion, djurvälstånd och arbetsmiljö. Under åtgärden ingår även stöd för plantering av energigrödor på åkermark.

Stödet är inriktat på att beviljas som en procentsats av planerade fasta investeringar och betalas ut först då dessa har genomförts och betalats. Landsbygdsprogrammet medger stöd med högst 30 % av stödberättigande investeringskostnader. Till jordbruksföretag inom mindre gynnande områden i norra Sverige kan ytterligare högst 20 procentenhet beviljas.

De flesta länsstyrelser har emellertid tillämpat ett reducerat maxbelopp och i vissa fall även en sänkt stödandel. Prioritering sker av de företag som utifrån sin affärsplan mest bedöms bidra till en ökad konkurrenskraft och entreprenörskap i sektorerna och i landsbygdsekonomin. Varje länsstyrelse har tagit fram egna prioriteringar, vilket gett åtgärden en viss lokal prägel. Prioriteringsordningen framgår av länsstyrelsernas genomförande-strategier.

Startstöd (tabell 9.6)

Startstödet ska bidra till att främja en långsiktigt lönsam och konkurrenskraftig jordbruksnäring genom att stödja unga personer som för första gången vill etablera sig som ägare till ett jordbruksföretag. Stödet kan också underlätta och påskynda generationsväxlingar i jordbruksföretagen och därmed leda till en förnyring av jordbrukarkåren. Stödet hjälper till genom att ett bidrag av likvida medel underlättar ett övertagande eller en nyetablering, särskilt med tanke på att ett beviljat startstöd sannolikt gör det lättare att banklån beviljas.

Startstöd lämnas med högst 250 000 kr i form av en startpremie till företagare under 40 år som för första gången etablerar sig som företagare i ett jordbruks- eller trädgårdsföretag.

Den största delen av företagen som har fått stöd har haft djur/köttproduktion jämte växtodling som inriktning. Därefter har mjölkproduktion, trädgård, får och hästar varit de vanligaste inriktningarna.

Stöd till högre värde i jord- och skogsprodukter (tabell 9.7)

Stödet för högre värde, eller förädlingsstödet, är ett investeringsstöd som kan lämnas för förädling och saluföring av produkter från jord- och skogsbruk inklusive rennärning och trädgårdsnärning. Prioritering sker av de företag som utifrån sin affärsplan bedöms mest bidra till en ökad konkurrenskraft och entreprenörskap i sektorerna och i landsbygdsekonomin. Länsstrategierna innehåller ytterligare prioriteringar.

Landsbygdsprogrammet medger i de flesta fall stöd med högst 30 % av stödberättigande investeringskostnader. De flesta länsstyrelser har emellertid tillämpat ett reducerat maxbelopp eller en sänkt stödandel.

Projektstöd

Projektstödet ska verka för en högre livskvalitet för dem som bor på landsbygden, bredda och stärka landsbygdens näringsliv och stärka konkurrenskraften inom den gröna näringen.

Projektstöd kan sökas av till exempel:

- organisationer, ideella och ekonomiska föreningar inklusive stiftelser
- sammanslutningar, exempelvis av företag
- företag
- kommuner.

Det finns olika typer av projektstöd, t.ex. utveckling av bredband på landsbygden, utveckling av små företag och utveckling av landsbygdsturism (**tabell 9.9**). Mer projektstöd redovisas på Jordbruksverkets webbplats.

Utveckling av bredband på landsbygden

En väl utbyggd infrastruktur är viktig för dem som bor på landsbygden. Genom stödet för bredband får dessa personer tillsammans med andra möjlighet att anlägga bredband i områden där det idag inte finns något marknadsintresse för att etablera bredbandsnät.

Projektstöd för bredband kan beviljas när man

- drar nya bredband
- uppgraderar befintligt bredband
- förbereder för bredband, dvs. att man gräver ned tomrör och drar fiber.

Projektstöd för utveckling av företag med färre än tio årsarbetskrafter

Projektstöd kan beviljas om det skapar förutsättningar

- för utveckling av företag med färre än tio årsarbetskrafter och med en omsättning eller balansomsättning som är lägre än 18 miljoner kronor
- för entreprenörskap på landsbygden
- för nyetablering av små företag.

Stöd kan t.ex. beviljas till projekt som

- gör att nya affärs- och verksamhetsidéer utvecklas snabbare
- sprider erfarenheter och utveckling av kommersiella och tekniska lösningar, gärna i samverkan med forsknings- och utvecklingscentrum
- syftar till är att förbättra tillgången på lokalt kapital.

Projektstöd för utveckling av landsbygdsturism

Turismen är en av de snabbast växande branscherna idag och intresset för att turista på den svenska landsbygden ökar. Bo på lantgård har blivit ett begrepp.

Projektstöd kan beviljas för projekt som förbättrar förutsättningarna för en konkurrenskraftig besöks- och turistnäring på landsbygden. Projektstöd kan även beviljas för utveckling och introduktion av IT-baserade tjänster för marknadsföring, distribution, kontakt och bokningar för en grupp av turist-

företag. Syftet är att göra det enklare för företagen att nå ut till sina kunder.

Projektstöd för insatser som förbättrar servicen på landsbygden

Ett bra serviceutbud har i många fall stor betydelse när människor väljer bostadsort. Att det finns livsmedelsbutik och servicefunktioner som bank, apotek och bredband ökar möjligheten till utveckling av bygden. Att det finns kultur- och fritidsaktiviteter påverkar också hur attraktiv en bygd är.

Projektstöd kan beviljas för insatser som förstärker eller utvecklar serviceutbudet och kultur- och fritidsaktiviteten på landsbygden för både företagare och konsumenter. Det kan till exempel vara samverkanslösningar av olika slag.

Prisstöd m.m. till rennäringen

Utöver de stöd till rennäringen i form av investerings- och startstöd samt kulturmiljöstöd som redovisats ovan utgår ett särskilt prisstöd för kontrollslaktade renar, vilka godkänns som livsmedel. Detta redovisas i **tabell 9.10**.

Efter Tjernobyolyckan betalades ersättning till rennäringen för att täcka merkostnader och inkomstförluster till följd av det radioaktiva nedfallet. I ersättningen ingår också kostnader för t.ex. försöksverksamhet, slakt av renar med för hög cesiumhalt samt utfordring av cesiumrenar och analyser.

Staten ersatte fram till 1994/95 renägarna för upphittade rovdjursrivna renar. Från och med 1996 ändrades ersättningssystemet till att i huvudsak baseras på rovdjursförekomst.

I **tabell 9.10** redovisas även ersättningar från Banverket för tågödade och från trafikförsäkringen för vägtrafiködade renar.

Annan publicering

Uppgifterna i detta kapitel om utbetalda stöd grundas på underlag från Jordbruksverket.

Statistiken hänför sig till de år för vilka stöd utgått förutom i tabellerna 9.6, 9.7 och 9.9 där beviljade stöd redovisas. Jordbruksverket publicerar detaljerad statistik över stöd som

utbetalats eller beviljats under olika kalenderår i sin verksamhetsstatistik, senast i Verksamhetsstatistik för 2013.

Tabell 9.1
Direktstöd till jordbruket utbetalade för 2000–2013¹, milj. kr
Disbursed direct support to the agricultural holdings

	2000	2005	2010	2011	2012	2013
<i>Gårdsstöd</i>	.	5 315	5 976	5 999	5 797	5 850
Stöd för proteingrödor ²	.	21
Stöd för energigrödor	.	11
Kontrakterad stärkelsepotatis	.	37	29	34	.	.
Nationellt kuvert	.	1
Återbetalning modulering	.	61
<i>Arealersättning</i>	3 480
<i>Djurbidrag, generella</i>	940	733	307	312	.	.
Handjursbidrag	331	263	307	312	.	.
Am- och dikobidrag	198
Tackbidrag	31
Slaktbidrag	130
Extensifieringsbidrag	250
Mjölkbidrag ³	.	471
<i>Regionala stöd</i>	864	916	1 017	1 048	1 028	996
Kompensationsbidrag	574	639	747	741	726	718
Nationellt stöd norra Sverige	289	276	270	307	302	278
<i>Miljöstöd, gamla</i>	1 929
<i>Miljöstöd, nya</i>	128	2 345	2 486	2 539	2 520	2 505
Betesmarker och slätterängar	.	754	787	805	804	804
Natur- och kulturmiljöer	.	168	108	108	103	97
Kulturmiljöer i renkötselområdet	1	12	25	26	22	20
Utrotningshotade husdjursraser	.	5	8	8	8	7
Öppet och varierat odlingslandskap	.	509
Miljöskyddsåtgärder	.	.	46	47	11	9
Ekologisk produktion	126	573	575	588	608	611
Vallodling	.	85	738	746	735	730
Minskat kväveläckage	.	197	152	154	162	156
Våtmarker och småvatten	.	8	16	22	24	24
Bruna bönor på Öland	.	2	1	1	1	1
Sockerbetor på Gotland	.	3
Skyddszoner	.	28	30	33	34	34
Naturfrämjande insatser på åkermark	.	.	5	9	11	11
<i>Djurvålfärd</i>						
Extra djuromsorg för suggor	121	118
Ersättning för kastrering av galtar	0
Smittsamma djursjukdomar	.	58	85	63	37	26
Summa utbetalade direktstöd	7 340	9 498	9 900	9 994	9 503	9 496

1) För perioden 2000–2012 ingår i tabellen samtliga medel som avser respektive år oavsett när de utbetalats. För år 2013 avser beloppen de medel som utbetalats t.o.m. april år 2014.

2) Stöd för proteingrödor ingår i arealersättning t.o.m. 2004.

3) Mjölkbidraget infördes från och med 2004, men upphörde fr.o.m. 2007 och ingår istället i gårdsstödet.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.2
Gårdsstöd samt diverse produktstöd för stödåret 2013 utbetalade t.o.m. april 2014, 1 000-tal kr

Single farm payment and various product support

Område	Gårdsstöd	Protein-grödor ¹	Energi-grödor ²	Kontrakterad stärkelsepotatis ³	Handjursbidrag ⁴	Mjölkbidrag ⁵
<i>Län</i>						
Stockholms	159 027
Uppsala	284 319
Södermanlands	261 449
Östergötlands	521 892
Jönköpings	250 668
Kronobergs	132 340
Kalmar	347 562
Gotlands	198 614
Blekinge	96 957
Skåne	1 190 045
Hallands	262 474
Västra Götalands	960 202
Värmlands	174 387
Örebro	196 608
Västmanlands	219 752
Dalarnas	111 482
Gävleborgs	124 386
Västernorrlands	85 967
Jämtlands	79 027
Västerbottens	131 044
Norrbottens	62 015
<i>Hela riket</i>						
2013	5 850 217
2012	5 796 584
2011	5 998 518	.	.	33 636	311 916	.
2010	5 975 879	.	.	28 541	307 121	.
2005	5 314 878	21 058	11 681	36 756	262 797	470 651
2000 ⁶	4 088 860	.	.	.	330 836	.

1) Stöd för proteingrödor infördes fr. o.m. med 2004. År 2004 ingick utbetalningen i arealersättning.

I Sverige har dock hela stödet för proteingrödor frikopplats och ingår i sin helhet i gårdsstödet fr.o.m. 2010.

2) Stöd för energigrödor infördes fr.o.m. 2004. Stödet för energigrödor går inte att söka fr.o.m. den 1 januari 2010. EU har beslutat att 2009 var det sista året då lantbrukare kan få stöd för produktion av energigrödor.

3) Stödet för kontrakterad stärkelsepotatis upphörde 2012.

4) Handjursbidraget ingår fr.o.m. 2012 i gårdsstödet.

5) Mjölkbidraget infördes fr.o.m. 2004, men upphörde fr.o.m. 2007 och ingår istället i gårdsstödet.

6) Jämförelsetalen för gårdsstöd före 2005 är summan av tidigare arealersättning, am- och dikobidrag, tackbidrag, slaktbidrag och extensifieringsbidrag.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.3
Kompensationsbidrag samt nationellt stöd till norra Sverige¹ för stödåret 2013
utbetalt t.o.m. april 2014, 1 000-tal kr

Disbursed support for less favoured areas and national support to the north of Sweden

Område	Kompensationsbidrag	Nationellt stöd			
		Suggor, getter, potatis, ägg, bär och grönsaker	Mjölk	Slaktsvin	Summa nationellt stöd
<i>Län</i>					
Stockholms	1 473	–	5 691	–	5 691
Uppsala	8 686	–	–	–	–
Södermanlands	369	–	–	–	–
Östergötlands	12 627	–	–	–	–
Jönköpings	72 057	–	–	–	–
Kronobergs	33 311	–	–	–	–
Kalmar	53 558	–	–	–	–
Gotlands	15 122	4	–	–	4
Blekinge	6 278	–	–	–	–
Skåne	25 485	–	–	–	–
Hallands	13 497	–	–	–	–
Västra Götalands	83 984	–	–	–	–
Värmlands	56 988	414	4 604	843	5 861
Örebro	15 370	–	–	–	–
Västmanlands	3 426	–	–	–	–
Dalarnas	49 876	906	3 532	50	4 488
Gävleborgs	67 388	694	26 252	1 416	28 361
Västernorrlands	46 435	1 501	36 014	835	38 350
Jämtlands	55 110	1 370	50 522	279	52 172
Västerbottens	65 673	2 618	91 218	1 495	95 331
Norrbottens	31 518	2 917	41 288	3 152	47 356
<i>Hela riket</i>					
2013	718 229	10 423	259 120	8 071	277 614
2012	725 770	10 510	282 429	9 513	302 452
2011	740 925	11 100	284 477	11 614	307 191
2010	746 829	11 044	274 071	10 334	269 571
2005	639 429	11 248	252 285	12 627	276 161
2000	574 125	9 450	266 751	13 269	289 469

1) Anledningen till att det presenteras siffror för län som inte ligger i norra Sverige, är för att det är där företagen är registrerade. Marken ligger dock i norra Sverige.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.4
Registrerade arealer för vissa miljöersättningar avseende år 2013, hektar
Areas for environmental support

Område	Betesmarker och slätter- ängar	Vall- odling ¹	Ekologisk produktion	Minskat kväve- läckage	Miljöskydds- åtgärder
<i>Län</i>					
Stockholms	10 776	25 778	13 520	1 066	1 895
Uppsala	16 968	31 249	25 656	574	4 260
Södermanlands	16 671	35 357	21 826	1 602	6 467
Östergötlands	43 616	60 321	42 323	1 550	8 535
Jönköpings	40 077	60 355	18 708	20	159
Kronobergs	20 685	32 096	8 042	21	21
Kalmar	75 315	63 350	14 026	8 873	1 441
Götlands	27 398	33 259	12 143	4 826	1 517
Blekinge	–	11 927	–	2 207	382
Skåne	61 540	76 366	24 980	33 688	14 208
Hallands	14 619	37 107	9 613	15 157	1 833
Västra Götalands	58 245	154 585	106 244	61 608	10 250
Värmlands	6 627	53 664	34 507	6 386	1 462
Örebro	9 210	29 756	17 972	1 689	4 295
Västmanlands	6 888	21 059	17 045	2 007	4 892
Dalarnas	4 977	29 649	16 860	–	735
Gävleborgs	3 509	38 106	18 818	–	277
Västernorrlands	1 888	30 687	13 208	–	11
Jämtlands	3 868	29 979	14 977	–	130
Västerbottens	1 839	39 991	9 199	–	437
Norrbottnens	2 613	20 022	4 648	–	172
<i>Hela riket</i>					
2013	427 326	914 662	444 315	141 274	63 378
2012	426 826	921 599	435 884	145 436	73 309
2011	436 721	930 341	435 161	143 239	310 776
2010	434 024	924 803	428 336	144 030	298 247
2005	461 401	286 680	519 694	266 879	.
2004	408 656	.	462 438	283 945	.

1) Systemet för vallodling utvecklades i samband med utveckling av gårdsstödssystemet år 2004–05. Första utbetalningen skedde 2005. Det miljöstödet redovisas i tabell 9.1.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.5

Miljöersättning för stödåret 2013 utbetalade t.o.m. april 2014, 1 000-tal kr

Environmental support

Område	Betes- marker och slätter- ängar	Natur- och kultur- miljöer	Kultur- miljöer i rensköt- selom- rådet	Utrot- nings- hotade hus- djurs- raser	Öppet och varierat odlings- land- skap ¹	Miljö- skydds- åtgär- der	Ekolo- gisk pro- duktion	Vall- odling ²
<i>Län</i>								
Stockholms	17 383	1 230	3	222	.	190	13 785	12 847
Uppsala	30 602	2 300	–	347	.	548	29 183	16 431
Södermanlands	33 615	1 525	–	236	.	801	29 861	19 259
Östergötlands	86 747	6 262	3	336	.	1 239	69 578	36 407
Jönköpings	64 592	10 385	–	248	.	25	31 472	38 534
Kronobergs	31 422	4 802	–	227	.	4	12 273	19 943
Kalmar	137 637	9 673	–	340	.	210	22 769	40 835
Gotlands	54 807	345	–	156	.	232	18 219	22 414
Blekinge	22 144	3 016	–	175	.	76	4 291	6 854
Skåne	90 359	23 696	–	695	.	2 037	42 141	41 053
Hallands	25 017	7 301	–	241	.	306	15 064	20 178
Västra Götalands	102 636	17 755	–	897	.	1 583	152 120	86 302
Värmlands	11 045	675	–	302	.	220	40 117	52 959
Örebro	19 623	2 022	–	267	.	576	24 468	17 559
Västmanlands	15 791	1 511	–	165	.	725	23 002	10 537
Dalarnas	14 459	1 339	–	608	.	87	20 041	33 330
Gävleborgs	8 774	417	–	533	.	58	20 939	58 595
Västernorrlands	3 143	254	16	276	.	2	13 250	49 830
Jämtlands	14 014	885	331	485	.	32	15 508	50 294
Västerbottens	3 840	863	1 083	460	.	88	8 430	65 297
Norrbottens	16 789	533	18 583	160	.	42	4 740	31 016
<i>Hela riket</i>								
2013	804 440	96 789	20 019	7 377	.	9 080	611 249	730 474
2012	803 972	102 610	22 068	7 607	.	10 836	607 546	735 027
2011	805 254	108 282	26 153	7 919	.	47 404	587 797	745 511
2010	787 394	108 477	25 373	7 531	.	45 747	574 772	738 097
2005	754 401	167 511	11 762	5 367	508 983	.	572 845	85 316
2000	.	.	1 461	.	.	.	126 484 ³	.

1) Stödet ingår från och med 2007 i stödet för vallodling.

2) Systemet för vallodling utvecklades i samband med utveckling av gårdsstödsystemet år 2004–05. Första utbetalningen skedde 2005. Det miljöstödet redovisas i tabell 9.1.

3) Här redovisas endast miljöstöd för ekologisk produktion som ingår i det nya miljöprogrammet. För totalt miljöstöd för ekologisk produktion skall miljöstöd som ingår i det gamla miljöprogrammet läggas till. För år 2000 utgjorde ersättning för ekologisk odling från det gamla miljöprogrammet 268 256 000 kronor.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.5 (forts.)

Område	Minskat kväve-läckage	Våtmarker och småvatten	Bruna böror på Öland	Skydds-zoner	Naturfräm-jande in-satser på åkermark	Summa miljöstödet
<i>Län</i>						
Stockholms	617	752	–	1 618	174	48 820
Uppsala	458	518	–	2 452	662	83 502
Södermanlands	1 343	2 198	–	3 837	1 621	94 297
Östergötlands	1 367	2 753	–	3 238	2 736	210 666
Jönköpings	18	488	–	171	56	145 989
Kronobergs	26	491	–	66	–	69 252
Kalmar	9 149	1 706	681	661	252	223 912
Gotlands	4 727	908	–	451	124	102 383
Blekinge	2 029	450	–	130	71	39 236
Skåne	35 791	6 540	–	3 437	1 278	247 027
Hallands	18 175	1 754	–	1 654	887	90 576
Västra Götalands	70 956	3 523	–	7 687	1 295	444 754
Värmlands	7 769	218	–	854	–	114 159
Örebro	1 660	1 178	–	3 010	1 044	71 407
Västmanlands	2 113	703	–	4 638	387	59 573
Dalarnas	–	121	–	–	40	70 025
Gävleborgs	–	13	–	–	109	89 438
Västernorrlands	–	–	–	–	–	66 771
Jämtlands	–	–	–	–	–	81 549
Västerbottens	–	–	–	–	–	80 063
Norrbottens	–	–	–	–	159	72 022
<i>Hela riket</i>						
2013	156 198	24 314	681	33 903	10 895	2 505 419
2012	161 896	23 624	638	33 869	10 727	2 520 420
2011	153 791	22 484	948	33 325	9 021	2 547 887
2010	152 354	16 489	918	30 036	4 861	2 492 049
2005	197 136	8 378	1 895	28 344	.	2 344 704
2000	127 945

Tabell 9.6**Beviljade stöd till modernisering av jordbruksföretag och startstöd till jordbruks-, trädgårds- och renskötsel företag 2007–2013***Granted investment support to modernisation of agricultural holdings and setting up of young farmers*

Område; myndighet	Modernisering		Startstöd	
	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr
<i>Län</i>				
Stockholms	34	12 532	5	1 250
Uppsala	75	25 460	5	1 000
Södermanlands	24	7 385	3	650
Östergötlands	58	18 465	13	3 125
Jönköpings	33	12 369	8	1 400
Kronobergs	65	17 185	9	2 125
Kalmar	21	7 807	1	200
Gotlands	25	6 596	9	1 800
Blekinge	12	3 369	–	–
Skåne	39	17 567	38	9 375
Hallands	13	4 481	8	1 625
Västra Götalands	101	51 735	29	6 800
Värmlands	51	15 779	6	1 375
Örebro	9	5 202	4	1 000
Västmanlands	46	14 420	8	1 250
Dalarnas	20	2 940	2	200
Gävleborgs	30	11 730	4	800
Västernorrlands	47	16 265	9	1 875
Jämtlands	58	19 333	8	1 375
Västerbottens	20	13 840	19	4 750
Norrbottnens	10	3 906	1	250
<i>Sametinget</i>	12	1 306	6	1 500
<i>Hela riket</i>				
2013	803	289 670	195	43 725
2012	1 009	400 465	151	32 444
2011	1 486	619 179	235	48 199
2010	1 242	514 579	220	43 700
2009	1 281	524 172	266	51 150
2007	550	203 801	199	38 200

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.7
Beviljade stöd till högre värde i jord- och skogsprodukter 2007–2013, 1 000-tal kr

Granted investment support to adding value to agricultural and forest products for Sweden

Område; myndighet	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr
<i>Län</i>		
Stockholms	8	1 964
Uppsala	16	3 295
Södermanlands	3	269
Östergötlands	11	3 225
Jönköpings	2	283
Kronobergs	6	1 994
Kalmar	5	2 223
Gotlands	2	1 185
Blekinge	6	342
Skåne	30	16 050
Hallands	1	750
Västra Götalands	7	2 452
Värmlands	8	1 819
Örebro	1	578
Västmanlands	5	289
Dalarnas	7	1 532
Gävleborgs	2	834
Västernorrlands	7	1 693
Jämtlands	8	2 341
Västerbottens	9	2 628
Norrbottnens	5	2 057
<i>Sametinget</i>	2	591
<i>Hela riket</i>		
2013	151	48 394
2012	199	82 608
2011	247	90 582
2010	218	71 087
2009	193	61 723
2007	51	20 797

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.8
**Djurvälfärd för stöd-
 året 2013 utbetalade
 t.o.m. april 2014,
 1 000-tal kr**
Animal welfare

Område	Extra djur- omsorg för sugor	Ersätt- ning för kastre- ring av galtar
<i>Län</i>		
Stockholms	588	–
Uppsala	1 577	11
Södermanlands	5 317	–
Östergötlands	8 782	24
Jönköpings	803	5
Kronobergs	1 152	0
Kalmar	6 051	23
Gotlands	4 532	–
Blekinge	1 822	–
Skåne	36 678	109
Hallands	12 470	–
Västra Götalands	20 905	19
Värmlands	3 107	16
Örebro	4 009	13
Västmanlands	7 290	25
Dalarnas	680	1
Gävleborgs	199	–
Västernorrlands	584	–
Jämtlands	–	–
Västerbottens	962	–
Norrbottnens	880	–
<i>Hela riket</i>		
2013	118 389	246
2012	120 520	.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.9
Utbetalade projektstöd 2007–2013, 1 000-tal kr

Disbursed structural fund aid

Område; myndighet	Projektstöd för							
	Utveckling av bredband på landsbygden		Utveckling av före- tag med färre än tio årsarbetskrafter		Utveckling av landsbygds- turism		Insatser som för- bättrar servicen på landsbygden	
	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000- tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000- tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000- tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000- tal kr
<i>Län</i>								
Stockholms	1	7 447	10	3 969	17	8 806	11	45 360
Uppsala	–	–	9	1 980	8	3 109	11	21 802
Södermanlands	–	–	14	3 255	1	193	19	44 150
Östergötlands	–	–	2	630	4	1 131	22	38 002
Jönköpings	–	–	19	7 021	8	3 228	15	46 042
Kronobergs	3	1 893	16	2 380	7	1 690	23	27 777
Kalmar	–	–	16	14 069	8	1 114	13	29 056
Gotlands	–	–	5	1 871	7	3 240	24	23 581
Blekinge	–	–	12	2 388	5	1 511	5	14 511
Skåne	1	2 604	17	11 634	10	8 078	24	92 461
Hallands	–	–	7	2 832	–	–	8	37 642
Västra Götalands	–	–	8	3 142	13	6 678	68	187 325
Värmlands	1	1 580	8	806	9	2 223	20	36 130
Örebro	–	–	7	1 011	1	100	8	28 534
Västmanlands	1	551	8	957	3	453	13	22 300
Dalarnas	2	409	12	1 750	10	5 250	28	36 216
Gävleborgs	–	–	4	1 787	2	8 230	22	35 456
Västernorrlands	–	–	8	2 029	4	5 653	20	52 469
Jämtlands	2	1 219	11	6 572	16	6 365	10	31 086
Västerbottens	–	–	3	2 023	1	556	10	41 046
Norrbottnens	–	–	18	2 507	9	3 855	5	41 305
<i>Sametinget</i>	1	1 598	2	1 380	4	1 913	–	–
<i>Jordbruksverket</i>	–	–	8	6 716	11	16 775	1	666
<i>Hela riket</i>								
2013	12	17 300	224	82 710	158	90 149	380	932 915
2012	14	21 087	246	92 933	171	89 391	161	383 923
2011	54	81 484	390	141 252	197	92 025	132	113 705
2010	55	126 601	394	178 034	256	152 944	87	68 952
2009	–	–	388	123 925	260	111 593	68	35 454
2007	–	–	97	43 407	83	39 731	7	2 723

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.10**Utbetalade stöd och ersättningar till rennäringen 2000–2013, 1 000-tal kr***Disbursed support and compensation to reindeer breeding*

Typ av stöd	2000	2005	2010	2011	2012	2013
Prisstöd	14 663	17 480	15 594	16 461	15 488	14 745
Ersättning p.g.a. Tjernobylolyckan	9 884	9 763	6 271	3 199	1 979	3 571
Övriga medel för främjande av rennäringen,	6 779	5 423	11 255	14 753	13 650	14 656
Varav katastrofskadeskydd	566	2 202	216	3 101	7 014	2 090
projektstöd m.m.	6 213	3 221	11 039	11 652	6 636	12 566
Ersättning för renar som skadats eller dödats av rovdjur	35 000	47 000	57 674	63 538	64 801	55 250
Ersättning för tågdödade renar	2 326	2 282	2 930	2 975	4 417	2 537
Ersättning för vägtrafikdödade renar	4 499	4 256	5 434	6 611	6 156	4 498

Källa: Jordbruksverket, Vägverket, Sametinget, Banverket och Trafikförsäkringsföreningen.